

**ПРОГРАМ РАДА
ISS/KS U189****Керамичке плочице и санитарна опрема**

Овај програм рада усвојен је на седници комисије, која је одржана дописним путем у периоду од 15.9. до 29.9.2015. године, а одобрен је од стране Стручног савета за опште области стандардизације на седници која је одржана 16. децембра 2015. године.

Увод

У складу са тачком 1. Решења о образовању Комисије за стандарде и сродне документе KS U189, *Керамичке плочице и санитарна опрема*, у даљем тексту: Комисија за стандарде, предмет рада Комисије за стандарде је: стандардизација из области производње и уградње керамичких плочица, које се користе за облагање подова и зидова, укључујући класификације материјала, мере, захтеве у погледу перформанси, методе испитивања и контроле квалитета, као и из области санитарне опреме у високоградњи укључујући терминологију, услове прикључења и уградње санитарне опреме, мере, захтеве у погледу перформанси, методе испитивања материјала, као и класификација и спецификација материјала. Комисија за стандарде KS U189 прати рад следећих техничких комитета:

- ISO/TC 189, *Керамичке плочице*, Међународне организације за стандардизацију;
- CEN/TC 67, *Керамичке плочице* и
- CEN/TC 163, *Санитарна опрема*, Европског комитета за стандардизацију.

Комисија за стандарде KS U189, *Керамичке плочице и санитарна опрема*, образована је решењем директора Института за стандардизацију Србије бр. 921/22-24-01/2014 од 19.12.2014. године, на основу предлога одлуке за образовање комисије за стандарде коју је донео Стручни савет за опште области стандардизације бр. 3156/23-20-02/2014 од 12.12.2014. године. Састав Комисије за стандарде измењен је решењем о измени и допуни решења бр. 921/22-24-01/2014 о образовању Комисије за стандарде и сродне документе KS U189 бр. 335/18-24-01/2015 од 16.06.2015. године. На основу члана 78. и 79. Статута Института и тачке 5, *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде*, KS U189 ради у наведеној области рада на доношењу, преиспитивању и повлачењу српских стандарда и сродних докумената, обезбеђивању усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним, учествовању у изради и преиспитивању стандарда које доноси Међународна организација за стандардизацију, као и на обављању других задатака у вези са стандардима и стандардизацијом.

Активност Комисије за стандарде на припреми, доношењу и повлачењу стандарда и сродних докумената приказана је у табели 1.

Табела 1 – Преглед активности Комисије за стандарде

Година	Стандарди и сродни документи		
2014.	7 објављених		
2015.	8 објављених;	4 нацрта стандарда;	7 у плану
2016.	11 у плану		

1 Пословно окружење**1.1 Опште**

Керамичке плочице су специфичан материјал намењен за облагање недовршених подова и зидова. Прави се разлика између плочица намењених за ентеријер и екстеријер, а врши се и подела на подне и зидне плочице.

Санитарну опрему чине производи (умиваоници, хидромасажне каде, туш-каде и кабине, писоари, бидеи и клозетске шоље) који су обично од керамике или пластике, али и од челика (нпр. кухињске судопере), стакла, природног камена и других композитних материјала присутних на тржишту.

Комисија за стандарде KS U189 прати рад техничких комитета:

- CEN/TC 67, *Ceramic tiles*, Европског комитета за стандардизацију из области стандардизације керамичких плочица: методе испитивања, спецификације производа, лепкови и испуне за плочице, као и пројектовање и уградња керамичких плочица различитим методама причвршћивања;
- ISO/TC 189, *Ceramic tiles*, Међународне организације за стандардизацију из области керамичких плочица, који потписивањем Бечког споразума са техничким комитетом Европског комитета за стандардизацију CEN/TC 67 остварује заједнички рад у наведеној области стандардизације. Уколико у овој области стандардизације нису објављени одговарајући европски стандарди и у плановима европске организације за стандардизацију није предвиђено њихово доношење, Комисија за стандарде ће на основу исказаних потреба преузети међународне стандарде овог техничког комитета;
- CEN/TC 163, *Sanitary appliances*, Европског комитета за стандардизацију из области стандардизације санитарне опреме. Стандарди које доноси овај технички комитет прописују методе испитивања, функционалне захтеве и мере за повезивање за производе који припадају санитарној опреми.

Следећи политички, економски, технички, регулаторни, правни, друштвени и/или међународни индикатори описују пословно окружење у индустријском сектору, производима и материјалима који могу имати значајан утицај на процес доношења стандарда.

- Правна регулатива у области керамичких плочица у Републици Србији уређена је Правилником о техничким и другим захтевима за керамичке плочице („Сл. лист СЦГ”, бр. 1/06), док је за санитарну опрему ова област уређена Правилником о техничким и другим захтевима за керамичку санитарну опрему („Сл. лист СЦГ”, бр. 62/04).
- У области грађевинарства, уколико произвођачи грађевинских производа и материјала желе пласман на тржиште Европске уније, морају да усагласе битне карактеристике својих производа са захтевима хармонизованих стандарда и Уредбом о грађевинским производима CPR 305/2011. Уредба CPR 305/2011 утврђује услове за стављање грађевинског производа на тржиште, доношењем усклађених правила за исказивање својстава грађевинских производа у односу на њихове битне карактеристике и примену СЕ означавања на тим производима.
- Српски стандарди настали преузимањем европских стандарда примењују се и у оквиру обима акредитације. Акредитација је начин за успостављање поверења на тржишту производа и услуга, јер представља независну и непристрасну оцену компетентности тела која обављају испитивање, еталонирање, сертификацију и контролисање. Повезивањем система акредитације у Републици Србији са европским и светским системима акредитације, обезбеђује се препознавање и прихватање резултата оцењивања усаглашености урађеног у Србији, што повећава конкурентност на европском тржишту.
- Хармонизоване методе испитивања и спецификације у области керамичких плочица и санитарне опреме олакшавају трговину.
- У области керамичких плочица кроз серију стандарда SRPS EN ISO 10545, делови од 1 до 16, стандардизована су мерења физичких својстава керамичких плочица, док су стандардом SRPS EN 14411 (модификован ISO 13006) стандардизоване дефиниције и спецификације, што омогућава коришћење заједничког језика у овој области.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Производња керамичких плочица у свету је 2013. године достигла 11 913 милијарди квадратних метара, при чему је раст производње претежно ограничен на Азију и земље које нису чланице ЕУ. У табели 2 дата је листа земаља које су највећи светски произвођачи керамичких плочица са пројекцијом производње од 2009. до 2013. године и учешћем у светској производњи.

Табела 2 – Највећи светски произвођачи керамичких плочица и њихова производња у периоду од 2009. до 2013. године

Земља	2009. (милијарди у m ²)	2010. (милијарди у m ²)	2011. (милијарди у m ²)	2012. (милијарди у m ²)	2013. (милијарди у m ²)	% у светској производњи 2013.	% варијације 2013./2012.
1. Кина	3 600	4 200	4 800	5 200	5 700	47,8 %	9,6 %
2. Бразил	715	754	844	866	871	7,3 %	0,6 %
3. Индија	490	550	617	691	750	6,3 %	8,5 %
4. Иран	350	400	475	500	500	4,2 %	0,0 %
5. Шпанија	324	366	392	404	420	3,5 %	4,0 %
6. Индонезија	278	287	320	360	390	3,3 %	8,3 %
7. Италија	368	387	400	367	363	3,0 %	-1,1 %
8. Турска	205	245	260	280	340	2,9 %	21,4 %
9. Вијетнам	295	375	380	290	300	2,5 %	3,4 %
10. Мексико	204	210	219	229	228	1,9 %	-0,4 %
УКУПНО	6 829	7 774	8 707	9 187	9 862	82,8 %	7,3 %
УКУПНО У СВЕТУ	8 581	9 619	10 599	11 194	11 913	100 %	6,4 %

Извор: „Светска производња и потрошња керамичких плочица”, 2. издање 2014..

Укупна индустријска производња и продаја зидних и подних керамичких плочица у Републици Србији за период од јануара до јуна 2015. године, дата је у табели 3.

Табела 3 – Укупна производња и продаја керамичких плочица у првој половини 2015. године

Производ	Производња		Продаја	
	у 000 kg	у 000 m ²	у 000 kg	у 000 m ²
Зидне керамичке плочице	22 707	1 594	23 292	1 621
Подне керамичке плочице	45 657	2 609	52 919	3 025
Укупно	68 364	4 203	76 211	4 646

У истом периоду, домаћи производ највише се извозио у Мађарску, Румунију, Италију и Бугарску.

Производња санитарне опреме зависи од изградње нових објеката и реновирања постојећих. Европске земље увек су извозиле санитарну опрему, али последњих година порастао је увоз производа санитарне опреме из Кине. Најновији тренд показује да се при изградњи нових објеката више уграђује санитарна опрема ниже средње класе, док се при реновирању уграђују производи више средње класе.

Према подацима Републичког завода за статистику, у Републици Србији је током 2014. године произведено 1 110 t санитарних керамичких производа. У 2013. години произведено је 792 t

санитарних керамичких производа, док је током исте године уграђено 29 616 комада санитарне керамике.

2. Очекиване користи од рада Комисије

Доношење европских стандарда као српских, пружа подршку надлежним министарствима приликом усаглашавања националне регулативе са европском регулативом. Примена ових стандарда омогућава да се успоставе принципи и правила за производњу, испитивање и вредновање усаглашености керамичких плочица, које се користе за облагање подова и зидова и санитарне опреме. Примена стандарда омогућава бржу и лакшу везу између произвођача, корисника и органа надлежних за технички преглед и испитивање.

Очекује се да се кроз примену српских стандарда, који за основу имају европске стандарде, а посебно хармонизованих, врши усаглашавање са захтеваним процедурама за вредновање усаглашености и да се тако рационализују средства и материјали који се користе у области керамичких плочица и санитарне опреме. Тиме се обезбеђује да крајњи корисник купује производе који су упоредиви и одговарају својој сврси, што омогућава већу транспарентност на тржишту.

Такође, примена ових стандарда обезбедиће здраву конкуренцију домаћих и страних фирми и на домаћем тржишту, што ће довести до уравнотежења цена и односа цена – квалитет у корист купаца као крајњих корисника.

3. Учешће у раду Комисије

Заинтересоване стране у области рада ове комисије су:

1. Произвођачи керамичких плочица;
2. Произвођачи санитарне опреме;
3. Лабораторија за испитивање грађевинских материјала и производа;
4. Удружење савремене индустрије глинених производа.

Све заинтересоване стране у Републици Србији, позване су да учествују у раду ове комисије за стандарде, уз осигуравање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Учешће у статусу посматрача могуће је под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*.

Права и обавезе чланова комисије за стандарде и сродне документе утврђена су *Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*, са којима се упознају кроз краћу обуку на конститутивној седници или у случају измене већег броја чланова комисије на првој наредној седници. Такође, члановима Комисије за стандарде је омогућено да похађају семинар о националној, европској и међународној стандардизацији, како би се на тај начин детаљније упознали са Интерним правилима стандардизације у Институту, која су у потпуности усаглашена са правилима међународних и европских организација за стандардизацију.

4. Циљеви и стратегија за остваривање циљева

4.1 Утврђени циљеви Комисије

Комисија за стандарде KS U189 има следеће циљеве:

- Преузимање нових европских стандарда техничког комитета чији рад прати, посебно хармонизованих, уз поштовање свих рокова које дефинише европска организација за стандардизацију;

- Заступање српских националних интереса у области рада Комисије за стандарде пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију, путем учествовања српских стручњака и експерата у раду ових техничких комитета;
- Промовисање примене српских стандарда и сродних докумената из области рада KS U189;
- Проширење састава Комисије за стандарде KS U189 укључивањем представника организација потрошача и других заинтересованих страна.

4.2 Стратегије за остваривање циљева Комисије

Остваривање циљева Комисије за стандарде KS U189 заснива се на дефинисању приоритета у раду комисије. Приоритети у доношењу стандарда су:

- Доношење српских стандарда који за основу имају европске или међународне стандарде на које ће се позивати технички прописи, на српском језику;
- Редовно преиспитивање изворних националних стандарда и адекватно планирање договорених ревизија, измена или исправки стандарда;
- Сарадња са комисијама Института чија је област стандардизације уско повезана са облашћу стандардизације ове комисије (Комисија за стандарде KS U074, *Цемент и креч*, доноси стандарде у области лепкова и маса за испуну за плочице);
- Обука чланова Комисије KS U189 у вези са учешћем у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- Упознавање чланова са нотификацијама изворних националних стандарда других европских држава у области рада Комисије.

У процесу примене стандарда неопходна је сарадња и координација са активностима Министарства привреде и Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, приликом преузимања и доношења Уредбе о грађевинским производима CPR 305/2011 ЕЕС.

4.3 Аспекти заштите животне средине

Аспект заштите животне средине захтева очување природних ресурса, а за произвођаче керамичких плочица и керамичке санитарне опреме то значи уштеду ресурса, оптималну експлоатацију сирових материјала, укључујући и воду, енергетски оптимизовану производњу и оптимизован превоз.

Главни и најзначајнији еколошки аспект везан је за производну фазу керамичких плочица и односи се на паковање производа, из чега касније проистиче управљање отпадом насталим током уградње керамичких плочица.

Ако се одлаже на депоније, керамика не представља озбиљан проблем по животну средину, у смислу да отпушта полутанте у подземне воде, осим када је контаминирана потенцијално опасним фракцијама, као што су изолациона вуна, малтер или бетон. Њен главни утицај на животну средину огледа се у заузимању простора за одлагање отпада, посебно у државама где је земљишта мало.

5. Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.
- Неблаговремено достављање иницијалних превода европских и/или међународних стандарда, чије је преузимање планирано или иницијалних текстова изворних српских стандарда.

- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедба и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу.

6. План активности

Планира се да активности Комисије KS U189 у наредних пет година буду усклађене са годишњим плановима рада и да обухвате следеће:

- Припрему нових издања стандарда који су већ донети методом проглашавања, али сада методом превођења, као и праћење рада техничких комитета CEN/TC 67, CEN/TC 163 и ISO/TC 189;
- Континуирано усвајање стандарда на српском језику према потребама заинтересованих страна;
- Активније учешће Комисије KS U189 у раду релевантних европских и/или међународних техничких комитета;
- Побољшавање и осавремењивање постојећих изворних националних стандарда, узимајући у обзир Интерна правила стандардизације 3), одговарајуће међународне споразуме, националну регулативу, као и постојеће потребе заинтересованих страна.

7. Корисни линкови за све наведене активности

- Основни подаци о Комисији KS U189
http://www.iss.rs/rs/tc/?national_committee_id=34
(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима се ради);
- Основни подаци европских техничких комитета
http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:6050&cs=1B13BDA2F7187A3DA3670E1F250BFEEAD
(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради технички комитет CEN/TC 67);
http://standards.cen.eu/dyn/www/f?p=204:7:0:::FSP_ORG_ID:6144&cs=15CCD29A94042EF8D52AF208DB2A5D9D3
(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради технички комитет CEN/TC 163);
- Основни подаци међународног техничког комитета
http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=53476
(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради технички комитет ISO/TC 189).